

מאיר מניסן

סל 12
3N / 10

חנוכה

בחזומו של יוחנן כהן גדול ובסגירת הפתח כחותם הכירו שלא נבנו בסך ולא היה בו שמן להדליק רק לילה אחת ונעשה להם גם הדליקו ממנו ח' ימי עד שהובא השמן מהמקום שהן כותשין אותו שם והיה רחוק דרך ד' ימים נמצאו בין הליכה וחזרה שמונה ימי ומפני זה התקינו חכמים שבאותו הדור שיהיו עושים אלה הימים בכל שנה ושנה משתה ושמה' והלל יהיו מדליקין הנרו' על פתחי הבתים בכל לילה וילה ח' ימי והן הנקראין ימי חנוכה כלומר חנו כיה כסלו בכיה בחדש יתחילו והימי האלו אסורין בהספר וכתעני' ונומרים בהם את ההלל ומרכיבין עליו לגמור אחד יחיד ואחר צבור ונר חנוכי' מצוה להגותו על פתח הבית מבחוץ כמסח הסמוך לפתח מצד שמאל הנכנס כדי שתהיה מצוה בימין ונר חנוכה בשמאל ולא יתחילו למעלה מכ' אמה לפי שאין העין שולטת בו ולא יהיה בזה פרסום הנס ואם הדליקה למעלה מכ' אמה וכו' להשפילה צריך לכבותה ואח"כ להדליקה במקו' הראוי לפי שההדליקה עושה מצוה הדליק למטה מ' כשרי והוא שתהיה נכונה ג' מפתחי' מן הקרקע והרר בעליה מניחה בחלון הסמוך לרשות הרב' ועכשו בכלות שאין אנו יכולין לקיים המצוה בשלמות מניחה על פתח ביתו מבפני' ואפי' הניחה על שלחנו דיו' ואפי' להשתמש לאורה משום כיו' המצוה שלא יהו המצוי' בזו' עליו שכן מצונו בירושלמי אמר הקב"ה הוי סכוד רמעות שהן שלוחי' ושלוחו של אדם כמותו ואם נכרת אותם כאלו נכרתני ואם בזית אותם כאלו בזית לשמי ונהגו קרמונינו להדליק בלילה הראשונה אחת ולהיות בכל לילה מוסרי' אחת עד ששמונה ונהגו לחדש הפתילות בכל לילה ולברך על התוספת והמעם לפי שבכל לילה היה הגם מתחדש : ועוד מעם אחר לחדש הפתילות זכר למקדש שהיו מהרדין אותן בלילה אל מגורת המאור : ובמסכ' סופרי' כתב אין חוששין לפתילת נר חנוכי' להחליפה עד שתכלה ונהגו להתחיל בצד הפתח ונשים חייבות ב"ח שאף הן היו באותו הנס : פי' שהאובים באו לאבר הכל אנשים ונשים וסף : ויש מפרשים שעל ידי אשה אירע להם הנס הגדול ההוא ושמה יהודית כמו שמפרש בגדה בת היתה ליוחנן כהן גדול והיתה יפת תואר מאד ואמר המלך יון שתשכב עמו והאכילתו תבשיל של בנינה כרי שיצמי' וישתח לרוב וישתכר וישכב וירדם והי' לה כן וישכב וירדם ותקח הרבו ותחכה ראשו ותביאנו לירושלמי' ונראות החיל כי מת נבורם וינוסו ועל כן נהגו לעשות הבשיל של בנינה בחנוכה ואכסנאי חייב בנר חנוכה ומשתתף בפריטי' אם לא מדליקין עליו בנו ביתיה ואי פתח בבא לגפשיה אף על גב דמדליק עליה בנו ביתיה חייב להדליק נר משום חשדא וכן מי שהולך לכפר שאין בו ישראל ולן שם בלילי' חנוכה אף על פי שאין לו בית מיוחד שם שמענו שהייר משולם זיל היה נוהג להדליק ולברך לזכרון הנס וחצר או בית שיש לו שני פתחים משתי רוחות צריכה כי נרות מפני חשד חעובדים ועכשו שמדליקין בפנים אפי' בחצר שיש לו שני פתחי' אין צריך לו אלא נר אחד אלא לחוש לחשך כלל שהנכנס בבית יראה הגו באי זו פתח שוכנס ונוכל לומי' דדוקא כשהפתחים בבית אחד אבל אם הם בשני בתי' בשתי רוחות ואדם אחד דר בהם ונכנסין ויוצאין בשני צדי' להדליק בשתייה' אמרי' אין צרי' אלא ברכה אחת כיון דקיימא לן דחוכת-גמרא הוא אמרי' דשתייהן מצוה אחת שאין החיוב אלא מפני החשך ואפילו ביבארשתי מצוה הן כיון שעושה שתייהן בבית אחד די לו בברכה אחת רומיא דתפילין של די ושל ראש שאין מעכבין זו את זו ודין לזן בברכה אחת וכתב ח"ד יצחק זיל ידגי' מילי' לדירהו

מדליקין מבחוץ אבל לרדן דמדליקין בפני' ליכא משו' חשד ואין צריכין להדליק רק כפתח אחד רבני הבית ירעי ששני הפתחים של איש אחד הם ומצות נר חנוכה משתשקע החמה עד שתכלה וכל מן חשוק ושעור זה כמו חצי שעה או יותר מעט ולפי חשבון זה מרת הששם שנותנין בנר חנוכה הוא שמינית הניצה שהרי שערו חכמים חצי לוג שמן לנרות המנורה שרולקות מערב עד בקר שהם י"ב שעות וחצי לוג הוא מלא ג' בעים גמצא ביצה ליד שעות ולחצי שעה שמיני' הביצה וקוד' זמן זה לא ידליק דהוי כשרגי' כשהרי ואחר זמן זה גם כן לא ידליק דליכא פרסומי' ניסא' שהרי נכנסו כל העם בבתיהן ואיכא מאן דאמי' דקורם זמן זה ואחריו גם כן אם הדליק אינו מברך וכתבו מקצת הגאונים זיל דבזמן הזה שמדליקין מבפנים מפני חשד שמה יכבה הגוים הרדים בינינו לא חיישינן לזגל מן חשוק ומברכי' אחר זה לכתחלה וכן כתב הר"י יצחק דאנן דמדליקין מבפנים וליכא היכרא אלא לבני הבית הוי זמנה עד עמוד השחר והירף זיל כתב נכון להדליק כל זמן שבני העיר משנים אפילו רבינו שמשון גם עכשו היה מצריך לעשות קנ"ל לאש או"כו ע"כ מיהו בע"ש שצריך להקדים נר חנוכה להדלקת נר שבת ונר שבת מצוה סמוך לשקיעת החמה כמו שאמרנו פ"ק דשבת כי חזיתו שבושא אריש דקלא אדליק שרגא משום דבתר הדלקת נר שבת אין לעשות שום מלאכה לפיכך מדליק תחלה נר חנוכה ומברך ביון ולא אפשר להדליק אחר נר שבת ויש אומרים שמדליקין תחלה נר שבת ואחריו נר חנוכה ומברך לפי שתדיר ושאינו תדיר תדיר קורם ולא הוי קבלת אסור מלאכי' אחר שרעתו להדליק אחי' כן נר חנוכה : וכן נמצא שבת דלא אפשר להדליק עד שחשבה משום כבוד שבת מאחורי' ומברכי' ונהגו במקצת המקומות להדליק זיל חנוכה בטומאי' שבת כבית הכנסת קודם הבדלה והראב"ד זיל כתב שאין ראוי לעשו' כך וגם במגלה שאין ראוי לקרותה עד אחר הבדלה שאין ראוי לברך על האור אחר שמלא עיניו ממנו : ומכל מקום מי שהקדים אפילו כחול שהיה מרוד והוא שיהיה כפלג המנחה האחרון דלא חסדי מהבדלה דאמרין רב מגלי' של מוצאי שבת בשבת ואומר הבדלה על הכוס מיהו צריך שיתן בה שמן יותר משעור הדלקה כדי שתדלק הנר עד דכליא רגלא דתרמוראי' וכתב הר"י זיל שגד חנוכה שדלקה כשעור אם רצה לכבותה אח"כ הרשות בידו או להשתמש לאורה : וכן דעת הרמב"ם זיל הדליקה וכתבה אין זקוק להוסיף צריך שיתן שמן בנר עד שתהיה דולקת כשערי' וידליק נר אחר כנגד נר חנוכה כדי שלא ישתמש לאורה ואי איכא מדורה לא צריך ואי אדם חשוד הוא שאין דרכו להשתמש למדורה צריך ויש נותנין טעם להדליק נר אחרת משום היכרא ואפילו למיד מותר להשתמש לאורה צריך נר אחרת משו' הכרא ועכשו שנוגו להגיה נר חנוכה מבפני' כמסח הסמוך לפתח די לנו בזה היכרא : שהרי מניחין אותה במקום שאין אנו רגילין להניח נר בשאר הימים וגם אינו מקי' ראוי לתשמיש כתב הבעל עשרת הדבר' שמה שאמ' שאסור להשתמש לאורה הני מילי' תשמיש שאינו של מצוה אבל תשמיש של מצוה מותר : וכן דעת הר"י זיל והראב"ד זיל כי דכל תשמי' אפילו מצוה כגון ללמוד בעת אסור משום דקלשה לה כחה דלא מכוין אלא לצורך עצמו : ומוכח מרקאמור נר שבת ונר חנוכה נר שבת עדיף משום שלי' ביתו ואם איתא נעביד נר חנוכה ויאלל לאורה דהא אכילת מצוה היא ונקי' לתרויהו אלא ודאי כל תשמי' אפי' ואפי' של מצוה : וכן גרא' טראמי' כן כל שמיני' הפתילות שאין מדליקין בהן בשב' מדליקין בהן בחנוכה ואם מותר להשתמש לאורה

פירוש ? ←